

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри економіки та економічної теорії Західноукраїнського національного університету **Вірковської Анастасії Андріївни** на кваліфікаційну роботу Вей Лінъхая на тему: «Екологічна сталість міжнародної торгівлі КНР», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 29 – «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 – «Міжнародні економічні відносини»

Актуальність теми кваліфікаційної роботи та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Кваліфікаційна робота Вей Лінъхая є актуальною, оскільки екологічна стійкість у контексті міжнародної торгівлі КНР передбачає збалансування економічного зростання з екологічно стійкими практиками. Ключові фактори, що сприяють змінам екологічної стійкості, охоплюють: впровадження жорстких екологічних норм, стимулювання екологічно стійких практик, інвестиції в зелені технології, забезпечення прозорості та підзвітності в усьому ланцюгу постачання. Ці заходи мають вирішальне значення для пом'якшення впливу транскордонної торгівлі на навколишнє середовище та сприяння сталому розвитку як на регіональному, так і на глобальному рівнях.

Дисертація пов'язана з темами наукових досліджень Західноукраїнського національного університету, а саме виконувалася в межах фундаментального наукового дослідження на тему «Національна концепція екобезпеки суспільства та інклюзії циркулярної економіки в умовах пандемії» (номер державної реєстрації 0121U109485); фундаментального наукового дослідження на тему «Концепція відновлення та зеленої реконструкції України» (номер державної реєстрації 0124U000003); реалізації міжнародного проекту (Erasmus+ Jean Monnet Module) на тему «Європейська інклюзивна циркулярна економіка: пост-воєнний та пост-пандемічний модуль для України» (реєстраційний номер 101085640); госпдоговірного наукового дослідження на тему «Трансформація бізнесу в умовах сталого розвитку глобальної економіки» (договір № МЕВ-33-2023 від 10.05.2023); госпдоговірного наукового дослідження на тему «Формування екологічного бренду компанії на зовнішніх ринках» (Договір № МЕВ-37-2024 від 25.04.2024).

***Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень,
висновків і рекомендацій***

Ознайомлення зі змістом дисертації Вей Лінхяя дає підстави констатувати, що викладені у кваліфікаційній роботі висновки та узагальнення мають достатній рівень наукової новизни. Обґрунтованість отриманих автором наукових положень, висновків та рекомендацій базується на використанні сучасних наукових теорій, концепції та методології провідних вітчизняних та зарубіжних наукових шкіл.

Для досягнення мети та виконання окреслених завдань у кваліфікаційній роботі здобувачем використано загальнонаукові і спеціальні методи дослідження, зокрема метод теоретичного узагальнення, історичний метод, метод діалектичного пізнання, метод аналогій та порівняльного аналізу, методи індукції та дедукції, методи аналізу, синтезу та обробки даних, метод моніторингу та метод візуалізації даних.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження екологічної сталості міжнародної торгівлі» здобувачем обґрунтовано генезис теорій міжнародної торгівлі (ст. 12-27), запропоновано концепцію екологічної стійкості в системі міжнародних економічних відносин, що включає аналіз на відміну від теорій, що розглядають економічну систему як закриту та лінійну систему, встановлено вплив навколишнього середовища (ст. 27-41), уточнено поняття процесу «декаплінгу» та визначено вплив використання і споживання природних ресурсів на міжнародну торгівлю (ст. 41-53).

У другому розділі «Дослідження екологічної сталості міжнародної торгівлі» здобувачем проаналізовано тенденції розвитку та реформування міжнародної торгівлі (ст. 56-69), здійснено оцінку статусу та ролі природних ресурсів у міжнародній торгівлі (ст. 69-84) та здійснено комплексний аналіз екологічної сталості в міжнародній торгівлі (ст. 84-97).

У третьому розділі «Перспективи розвитку екологічної сталості міжнародної торгівлі» здобувачем визначено вплив використання та споживання природних ресурсів на міжнародну торгівлю (ст. 100-113), визначено шляхи

розвитку екологічної сталості міжнародної торгівлі КНР (ст. 113-124), розроблено модель екологічно сталої торговельної стратегії для Китаю (ст. 124-136).

Аргументованість, достовірність та обґрунтованість зроблених у кваліфікаційній роботі висновків та пропозицій, підтверджується належним аналізом фахової літератури. Теоретико-методичною основою дослідження стали наукові праці провідних учених-економістів, монографії, законодавчі акти розвинутих країн світу з питань екологічно сталої торгівлі, інтернет-публікації, статистичні дані та аналітичні матеріали Світової організації торгівлі (СОТ), Організації Об'єднаних Націй, Агентства з оцінки навколишнього середовища, Світового банку, Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Міжнародного валютного фонду, Національного статистичного бюро Китаю, інших міжнародних організацій та аналітичних центрів, національні «зелені» стратегії.

Наукова новизна одержаних результатів

До найбільш важливих наукових результатів, отриманих здобувачем особисто, можна віднести:

— вперше розроблено модель екологічно стійкої торговельної стратегії для КНР, яка ґрунтується на екологічних, політичних і соціальних факторах впливу на торгівлю, умовах збереження ресурсів, напрямках ресурсної дипломатії та торговельної політики; містить пропозиції щодо екологічної реструктуризації економіки і шляхи міжнародного співробітництва КНР; охоплює вектори сприяння технічним інноваціям та умови використання економічних стимулів для екологічної стійкості;

— удосконалено концепцію екологічної сталості в системі міжнародних економічних відносин шляхом аналізу закритої та лінійної економічної системи, а також обґрунтування переваг моделі матеріального балансу економічно відкритої циркулярної підсистеми та розвитку типів стійкості в умовах взаємозаміщення природного і промислового капіталу;

— уточнено термінологію, зокрема, основні характеристики «екологічної міжнародної торгівлі», аспекти «декаплінгу», а також класифікації теорій міжнародної торгівлі шляхом розробки методологічних підходів до екологічної складової міжнародної торгівлі та адаптацію моделі конкурентних переваг Портера до екологічного розвитку держави;

— удосконалено оцінку стану та ролі природних ресурсів у міжнародній торгівлі шляхом порівняння з використанням таких показників, як: виробництво і споживання первинної енергії КНР, виробництво гірничодобувної промисловості, вартість сільськогосподарської продукції, доступність ресурсів в загальній частці імпорту та експорту;

— набули подальшого розвитку основні властивості та характеристики декаплінгу; результати впливу на міжнародну торгівлю від використання і споживання природних ресурсів шляхом їх оновленої класифікації, а також способи використання та споживання природних ресурсів та обґрунтування внеску міжнародної торгівлі у скорочення крайньої бідності;

— узагальнено аналіз тенденцій розвитку та перебудови міжнародної торгівлі; оцінку впливу фрагментації на економічну конвергенцію; кореляційний аналіз відкритості торгівлі та ймовірністю конфлікту; оцінку впливу технологічних удосконалень на скорочення викидів CO₂ та їх покриття;

— набули подальшого розвитку можливості та перспективи екологічної стійкості міжнародної торгівлі КНР; що дозволило окреслити шляхи екологічної стійкості та з'ясувати компоненти стійкої торговельної стратегії КНР.

Значення результатів кваліфікаційної роботи для теорії та практики

Теоретичні засади кваліфікаційної роботи полягають у розкритті теоретико-методологічних засад екологічної сталості міжнародної торгівлі Китаю та окресленні шляхів розвитку міжнародної торгівлі з орієнтацією на екологічні принципи.

Практичне значення результатів дисертації Вея Лінъхая полягає в тому, що основні теоретичні положення дослідження ключових напрямів розвитку

екологічної сталості міжнародної торгівлі та шляхів реалізації екологічно сталої торговельної стратегії КНР можуть бути використані в практичній діяльності суб'єктів господарювання, що мають зовнішньоекономічні торговельні відносини та в подальших наукових розробках.

Представлені результати дослідження, доведені до рівня практичних напрацювань та рекомендацій, підтверджені довідкою про впровадження, наданою Західноукраїнським національним університетом (довідка № 21/70-2024 від 28.06.2024 р.).

Повнота опублікованих основних положень кваліфікаційної роботи

Основні положення кваліфікаційної роботи, що мають наукову новизну змістовно та аргументовано розкрито в 11-ти опублікованих працях. За основними результатами дисертації було опубліковано 1 статтю у виданні, що включене до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science, 3 статті – в наукових фахових виданнях України та 7 публікацій опубліковані в інших виданнях апробаційного характеру за матеріалами конференцій.

Профіль видань та зміст наукових публікацій відповідає встановленим вимогам щодо повноти висвітлення отриманих результатів кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини». Кількість та обсяг друківаних праць за темою дисертації й повнота відображення положень кваліфікаційної роботи у зазначених працях відповідають вимогам та дають авторові право для публічного захисту дисертації.

Оцінка структури кваліфікаційної роботи, мови і стилю викладення матеріалу

Зміст кваліфікаційної роботи відповідає визначеним меті і завданням дослідження, розкриває тему роботи, свідчить про її цілісність та завершеність. Дисертація написана англійською мовою з дотриманням усіх вимог до її наукового стилю.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Ознайомлення зі змістом кваліфікаційної роботи Вей Лінхяя дає підстави стверджувати, що автор дотримується принципів та норм академічної доброчесності. Дисертація містить необхідні посилання на джерела інформації у кожному випадку використання ідей, розробок, тверджень, відомостей і відповідає нормам законодавства про авторське право й сумісні права. До того ж, кваліфікаційна робота пройшла успішну перевірку на наявність текстових запозичень за допомогою інтернет-сервісу Unicheck.

Дискусійні положення та зауваження до кваліфікаційної роботи

У кваліфікаційній роботі Вей Лінхяя сформульовано та обґрунтовано низку наукових положень та висновків, окремі з яких мають дискусійний характер, а саме:

1) дослідження було б більш аргументованим, якщо б аналіз екологічної сталості в міжнародній торгівлі містив кореляційно-регресійний аналіз GEI, ExpGov та EPI;

2) до запропонованих шляхів розвитку екологічної сталості міжнародної торгівлі КНР варто було б додати пропозиції щодо зеленої торгівлі та зелене інвестування в КНР;

3) варто було б конкретизувати екологічні ризики до яких веде впровадження екологічно відповідальних практик транснаціональними компаніями;

4) екологічні наслідки неефективного споживання трансформують методи утилізації відходів, доцільно було б охарактеризувати бізнес-ініціативи поводження з відходами та напрями застосування екологічно відповідальних практик в КНР.

Разом з тим, зазначені зауваження та дискусійні положення не впливають на загальну високу оцінку кваліфікаційної роботи Вей Лінхяя та можуть бути основою для наукової дискусії та продовження автором наукових досліджень за обраним напрямом.

Загальний висновок

Кваліфікаційна робота Вей Лінъхая «Екологічна сталість міжнародної торгівлі КНР» є завершеним, самостійним та логічно побудованим науковим дослідженням, що за темою та змістом відповідає паспорту спеціальності 292 – «Міжнародні економічні відносини». Автором обґрунтовано мету та завдання дослідження, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів. У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукової проблеми й розроблено практичні рекомендації стратегії екологічної сталості міжнародної торгівлі КНР. У результаті дослідження сформульовано висновки науково-теоретичного та практичного спрямування.

Кваліфікаційна робота відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Вей Лінъхай заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 29 – «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 – «Міжнародні економічні відносини».

Рецензент:

**кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки
та економічної теорії
Західноукраїнський
національний університет**

Анастасія ВІРКОВСЬКА

